

Udredning af ADHD hos børn og unge i hospitalsregi og speciallægepraksis

Version 1.0

GODKENDT

Faglig godkendelse

28. januar 2025 (ADHD DMPG)

Administrativ godkendelse

10. februar 2025 (Retningslinjesekretariatet)

REVISION

Planlagt: 1. oktober 2027

INDEKSERING

DMPG, ADHD, udredning

Indholdsfortegnelse

Om denne kliniske retningslinje	3
1. Anbefalinger (Quick guide)	4
2. Introduktion	6
3. Grundlag	8
4. Referencer	17
5. Metode	18
6. Monitorering	21
7. Bilag	22

Om denne kliniske retningslinje

Regionernes sundhedsdirektører og psykiatridirektører har besluttet, at der skal arbejdes systematisk med at udvikle kvaliteten på psykiatriområdet, og at arbejdet med fordel kan organiseres og gennemføres med inspiration fra kræftområdet (Danske Multidisciplinære Cancer Grupper - DMCG'erne). I forlængelse heraf har direktørkredsen besluttet, at der skal udvikles nye evidensbaserede retningslinjer inden for psykiatriområdet med bistand fra Retningslinjesekretariatet i Sundhedsvæsenets Kvalitetsinstitut og med anvendelse af den model, der anvendes der. Denne kliniske retningslinje er udarbejdet i et samarbejde mellem Danske Multidisciplinære Psykiatri Grupper (DMPG) og Sundhedsvæsenets Kvalitetsinstitut (SundK).

Det faglige indhold er udformet og godkendt af den for sygdommen relevante DMPG. Sekretariatet for Kliniske Retningslinjer har foretaget en administrativ godkendelse af indholdet.

Retningslinjen er målrettet klinisk arbejdende sundhedsprofessionelle i det danske sundhedsvæsen og indeholder systematisk udarbejdede udsagn, der kan bruges som beslutningsstøtte af fagpersoner og patienter, når de skal træffe beslutning om passende og korrekt sundhedsfaglig ydelse i specifikke kliniske situationer.

De kliniske retningslinjer på psykiatriområdet har karakter af faglig rådgivning. Retningslinjerne er ikke juridisk bindende, og det vil altid være det faglige skøn i den konkrete kliniske situation, der er afgørende for beslutningen om passende og korrekt sundhedsfaglig ydelse. Der er ingen garanti for et succesfuldt behandlingsresultat, selvom sundhedspersoner følger anbefalingerne. I visse tilfælde kan en behandlingsmetode med lavere evidensstyrke være at foretrække, fordi den passer bedre til patientens situation.

Retningslinjen indeholder, ud over de centrale anbefalinger (kapitel 1 – quick guide), en beskrivelse af grundlaget for anbefalingerne – herunder den tilgrundliggende evidens (kapitel 3), referencer (kapitel 4) og anvendte metoder (kapitel 5).

Anbefalinger mærket A baserer sig på stærkeste evidens (typisk systematiske reviews og randomiserede studier) og anbefalinger mærket D baserer sig på svageste evidens (ekspertkonsensus). Yderligere information om styrke- og evidensvurderingen, der er udarbejdet efter "Oxford Centre for Evidence-Based Medicine Levels of Evidence and Grades of Recommendations", findes [her](#).

Generelle oplysninger om bl.a. patientpopulationen (kapitel 2) og retningslinjens tilblivelse (kapitel 5) er også beskrevet i retningslinjen. Se indholdsfortegnelsen for sidehenvvisning til de ønskede kapitler.

Retningslinjeskabelonen er udarbejdet på baggrund af internationale kvalitetskrav til udvikling af kliniske retningslinjer som beskrevet af både [AGREE II](#), [GRADE](#) og [RIGHT](#).

1. Anbefalinger (Quick guide)

Generelt

1. De diagnostiske kriterier i ICD-10, F90.0-F90.9 samt F98.8C anvendes til diagnostik af børn og unge. Det anbefales at man ved tvivl om diagnosekriterierne er opfyldt hos en given patient, gennemgår symptomerne ud fra ICD-11 kriterierne, og vurderer om patienten opfylder disse. Hvis dette er tilfældet, kan diagnosen stilles efter ICD-11 kriterier, men kodes i henhold til ICD-10 (se bilag 2 med ICD-11 kriterier for ADHD) (D)

Udredning af børn og unge i hospitalsregi og speciallægepraksis

2. Udredningen af ADHD hos børn og unge skal ikke foretages isoleret, men kun ved samtidig vurdering af mentale- og biologiske udviklingsniveau, øvrig psykopatologi, somatiske forhold samt familiære og psykosociale forhold (D)
3. Ved udredning for ADHD skal der altid foretages en anamneseoptagelse (D)
4. Der bør foretages et systematisk bredt psykopatologisk screeningsinterview, der afdækker både ADHD kernesymptomer og eventuel psykiatrisk komorbiditet. Dette kan evt. inkluderes som en del af en systematisk anamneseoptagelse. Ved mindre børn interviewes forældre/omsorgsperson. Ved større børn og unge inddrages disse i interviewet (D)
5. Der bør laves en somatisk anamnese og undersøgelse. Lægen skal på baggrund af dette vurdere om der er indikation for supplerende undersøgelser. Hvis der for nylig er foretaget en somatisk undersøgelse, og denne vurderes at være tilstrækkelig, kan somatisk undersøgelse undlades i udredningen (D)
6. Der bør foretages professionel observation i daginstitution ved førskolebørn. I komplekse udredninger af yngre skolebørn kan der foretages professionel observation i skolen (D)
7. Der bør indhentes oplysninger om barnets/den unges dagligdag i institution/skole (D)
8. Der kan i udredningen benyttes rating med spørgeskema af sværhedsgraden af ADHD-symptomer, ved forælder- og pædagog eller lærer. For unge > 16 år kan der også benyttes en egen-rating (D)
9. Ved mistanke om at patientens vanskeligheder delvist kan skyldes indlæringsvanskeligheder, anbefales kognitiv udredning af intellektuelle evner (D)
10. Som en del af udredningen skal der foretages vurdering af funktionsniveau (D)

11. Der kan foretages supplerende undersøgelser og observationer i udredningen af ADHD med henblik på at sikre at der er tilstrækkeligt grundlag til at kunne diagnosticere (D). Herunder kan en computerbaseret opmærksomhedstest benyttes som supplerende undersøgelse men denne er ikke i sig selv diagnostisk (B)

2. Introduktion

ADHD er en af de hyppigste børne- og ungdomspsykiatriske lidelser i Danmark. Et dansk registerstudie fra 2020 viser at 6 % af alle drenge, og 3 % af alle piger diagnosticeres med ADHD inden de fylder 18 år (1). ADHD hos børn og unge er således en væsentlig opgave i sundhedsvæsenet, både i primær- og sekundærsektoren, samt i det forebyggende- og opfølgende arbejde i kommunerne.

Denne retningslinje omfatter udredning af ADHD hos børn og unge i hospitalsregi og i speciallægepraksis. I modsætning til DMPG-retningslinjen for udredning af voksne med ADHD i hospitalsregi, omfatter den ikke anbefalinger vedr. screening og henvisning i almen praksis. Dette skyldes at henvisningsvejen for børn og unge med ADHD håndteres efter mange forskellige lokale aftaler fra region til region. Et af problemerne i den forbindelse er den manglende kommunikationsvej mellem almen praksis og kommunen. Det kan f.eks. være hensigtsmæssigt, at der foreligger en kognitiv vurdering eller test forud for henvisning til udredning for ADHD. Sådan en test foretages af den kommunale pædagogiske- psykologiske rådgivning (PPR), men hvis den alment praktiserende læge får mistanke om ADHD hos et barn eller ung, er der ikke en naturlig kommunikationsvej til PPR hvor patienten og behovet for udredning og kognitiv testning kan drøftes forud for henvisningen.

Det er desuden en klinisk erfaring at visse børn/unge med ADHD primært udviser symptomer i hjemmet, idet de i nogen grad er i stand til at kompensere for deres vanskeligheder i skolen. I disse tilfælde kan det være vanskeligt at få barnet vurderet ved PPR, da skolen ikke kan genkende, at barnet har vanskeligheder.

Formål

Det overordnede formål med retningslinjen er at sikre en høj faglig og ensartet kvalitet i udredningen af ADHD hos børn og unge i hospitalsregi og i speciallægepraksis på tværs af Danmark, og hermed optimere diagnostik, og efterfølgende beslutninger vedr. behandling og støtte til denne store patientgruppe.

Patientgruppe

Børn og unge under 18 år.

Symptomer på ADHD kan vise sig allerede indenfor de første leveår, men er vanskelige at diagnosticere før 4-5-årsalderen, hvor den diagnostiske stabilitet fortsat vil være lavere end i skolealderen (2).

Det er karakteristisk at drenge ofte diagnosticeres i tidlig skolealder, hvorimod piger ofte diagnosticeres i teenageårene (1). Nok fordi pigernes symptomer kan være mindre tydelige og overses. Et nyt dansk studie af forbruget af ADHD-medicin i Danmark, har dog vist en relativ større øgning i forbruget af ADHD-medicin blandt 12-24-årige unge kvinder, sammenlignet med unge mænd i samme aldersklasse, hvilket formentligt er udtryk for en stigende erkendelse af- og diagnostik af ADHD hos unge kvinder (3).

Komorbiditet er hyppig og ses hos over halvdelen af børn- og unge med ADHD (4), hvorfor det er vigtigt at undersøge for dette som en del af udredningen.

Målgruppe for brug af retningslinjen

Denne retningslinje skal primært understøtte det kliniske arbejde og udviklingen af den kliniske kvalitet, hvorfor den primære målgruppe er klinisk arbejdende sundhedsprofessionelle i det danske sundhedsvæsen.

Der henvises i øvrigt til Sundhedsstyrelsens vejledning om medikamentel behandling af børn og unge med psykiske lidelser, og vejledningens overordnede retningslinjer for udredning før medikamentel behandling påbegyndes (5).

3. Grundlag

Generelt

- 1. De diagnostiske kriterier i ICD-10, F90.0-F90.9 samt F98.8C anvendes til diagnostik af børn og unge. Det anbefales at man ved tvivl om diagnosekriterierne er opfyldt hos en given patient, gennemgår symptomerne ud fra ICD-11 kriterierne, og vurderer om patienten opfylder disse. Hvis dette er tilfældet, kan diagnosen stilles efter ICD-11 kriterier, men kodes i henhold til ICD-10 (se bilag 2 med ICD-11 kriterier for ADHD) (D)**

Litteratur og evidensgennemgang

I Danmark benyttes fortsat ICD-10 (6) til diagnosticering af psykiske lidelser og udviklingsforstyrrelser hos børn og unge. Her findes diagnoserne hyperkinetisk forstyrrelse (F90.0), hyperkinetisk adfærdsforstyrrelse (F90.1), anden hyperkinetisk forstyrrelse (F90.8) og hyperkinetisk forstyrrelse uspecificeret (F90.9). Desuden findes der i ICD-10 i en separat kategori til diagnosen opmærksomhedsforstyrrelse uden hyperaktivitet (F98.8C).

Indførslen af ICD-11 i Danmark er sat på pause af Sundhedsdatastyrelsen på ubestemt tid, og der foreligger endnu ikke en publiceret dansk oversættelse af ICD-11. Sundhedsdatastyrelsen skriver på deres hjemmeside at "Målet er, at Danmark får implementeret en international, standardiseret, tidssvarende og digital diagnoseklassifikation, der bedst muligt understøtter den kliniske dokumentation af diagnoser." (7). Der foreligger aktuelt (2024) ingen plan for hvornår ICD-11 indføres i Danmark.

NICE guideline 2019, UK (8) [5] anbefaler, at enten DSM-5 eller ICD-11 benyttes til diagnosticering af ADHD.

Patientværdier og – præferencer

Baseret på klinisk erfaring vil de fleste patienter og deres pårørende synes, at det er vigtigt, at diagnosen er stillet efter det gældende diagnoseklassifikationssystem, så der ikke opstår tvivl om diagnosens gyldighed.

Mange patienter og deres pårørende vil dog også foretrække en tidssvarende klassifikation. For eksempel kan det være en ulempe for større børn/unge patienter at aldersgrænsen for symptom debut er 7 år i ICD-10, hvorimod den er ændret til før 12-årsalderen i ICD-11. Ligeledes er kravet i ICD-10, om at symptomer skal ses BÅDE i skole, hjem og ved den kliniske undersøgelse, i ICD-11 ændret til at symptomerne skal ses på tværs af adskillige domæner, men at symptomernes udtryk kan variere som følge af forskel i struktur og krav i de forskellige kontekster.

Bemærkninger og overvejelser

Aktuelt er indførelsen af ICD-11 sat på pause af Sundhedsdatastyrelsen på ubestemt tid, og ICD-10 systemet er det officielt benyttede diagnoseklassifikationssystem i Danmark. ICD-10 vurderes dog ikke tidssvarende i forhold til ICD-11.

Udredning af børn og unge i hospitalsregi og speciallægepraksis

2. Udredningen af ADHD hos børn og unge skal ikke foretages isoleret, men kun ved samtidig vurdering af mentale- og biologiske udviklingsniveau, øvrig psykopatologi, somatiske forhold samt familiære og psykosociale forhold (D)

Litteratur og evidensgennemgang

Anbefalingen er baseret på baggrund af konsensus i nationale og internationale retningslinjer (8-11) [5].

Patientværdier og – præferencer

Baseret på klinisk erfaring vil patienter og deres familie finde det vigtigt at barnet/den unges samlede situation vurderes. Det er vigtigt, at der undersøges for eventuel anden samtidig psykisk eller somatisk sygdom, og at det vurderes om der kan være andre forhold end klinisk ADHD der medfører, eller forværrer de symptomer der har ført til henvisningen. Ligeledes er det vigtigt i forhold til planlægning af behandlingen, der ofte vil indebære både medikamentel behandling og psykosociale støtte- og behandlingstiltag. Dette kan f.eks. være forældrevejledning og særlige pædagogiske tiltag i børnehave eller skole.

Rationale for anbefalingen

Her anvendes ordet "skal" i anbefalingen. Dette er på baggrund af international konsensus og erfaring blandt klinikere og patient/pårørende grupper vedr. ADHD.

Ved udredning af ADHD er det vigtigt at vurdere symptomerne i forhold til barnets/ den unges mentale alder, eventuelle aktuelle psykosociale belastninger eller anden psykisk- eller somatisk lidelse der kan medføre ADHD lignende symptomer.

Et barn eller ung med mental alder under biologiske alder kan fremtræde psykomotorisk urolig og uopmærksom. Belastninger i familien eller det daglige miljø kan påvirke barnet/den unge, og medføre urolig adfærd og vanskeligheder med koncentration og opmærksomhed, ligesom andre psykiske lidelser som f.eks. depression og angst kan medføre disse symptomer.

I forhold til behandling af ADHD er det vigtigt at kende barnets/den unges samlede situation. U hensigtsmæssige belastninger i det daglige miljø kan, hvis disse ikke adresseres, have en vedligeholdende eller forværende effekt på symptomer og dårlig trivsel, trods ellers relevante behandlingstiltag. Ligeledes er det vigtigt at eventuel anden samtidig psykisk eller somatisk lidelse medtages i planlægningen af behandlingen.

3. Ved udredning for ADHD skal der altid foretages en anamneseoptagelse (D)

Litteratur og evidensgennemgang

Anbefalingen er baseret på baggrund af konsensus i nationale og internationale retningslinjer (8-12) [5].

Patientværdier og – præferencer

For patienter og deres pårørende vurderes det på baggrund af klinisk erfaring, at være vigtigt at barnets/ den unges samlede udviklings- og helbreds historie gennemgås, ligesom det vurderes at være vigtigt at udviklingen af symptomer nøje beskrives, så der skabes bedst mulige sikkerhed for korrekt diagnostik og behandling af de

symptomer der har ført til henvisningen. Herunder er det vigtigt grundigt at få beskrevet symptomer på komorbiditet eller medfødte vanskeligheder.

Rationale for anbefalingen

Her anvendes ordet ”skal” i anbefalingen. Dette er på baggrund af international konsensus viden og erfaring blandt klinikere.

ADHD er en neuropsychologisk forstyrrelse, karakteriseret ved en høj grad af komorbiditet og arvelighed. Ofte ses tidlige vanskeligheder med regulation af adfærd, følelser, søvn/vågen tilstand, og vanskeligheder med indlæring.

For at kunne diagnosticere korrekt er det essentielt at få kortlagt barnets eller den unges psykologiske, biologiske og adfærdsmæssige udvikling, samt at afdække mulige risikofaktorer og belastninger, og at vurdere de kliniske symptomer i relation til ovenstående.

Anamnesen foretages som noget af det første i en udredning og danner basis for planlægningen af den øvrige udredning.

Den bør bl.a. indeholde oplysninger om graviditeten, fødslen, somatisk sygdom, familiære dispositioner, motorisk og sproglig udvikling samt præmorbid psykisk udvikling og trivsel.

Der spørges bredt ind til de symptomer der har ført til henvisningen samt symptomer på andre psykiske vanskeligheder.

Desuden bør der indhentes oplysninger om søvn, kost, kammerater og fritidsinteresser, institutioner, skolegang, samt familiære- og sociale forhold, herunder eventuelle psykiske lidelser hos forældre og søskende. Ved unge spørges tillige om kæresteforhold og seksualitet, tobak-, alkohol- og stofforbrug, samt eventuel involvering i lovovertrædelser.

- 4. Der bør foretages et systematisk bredt psykopatologisk screeningsinterview, der afdækker både ADHD kernesymptomer og eventuel psykiatrisk komorbiditet. Dette kan evt. inkluderes som en del af en systematisk anamneseoptagelse. Ved mindre børn interviewes forældre/omsorgsperson. Ved større børn og unge inddrages disse i interviewet (D)**

Litteratur og evidensgennemgang

Anbefalingen er baseret på konsensus i nationale og internationale retningslinjer (9-12) [5]. Da der er tale om børn og unge er det nødvendigt at inddrage forældre eller andre pårørende, der har et indgående kendskab til barnet/den unge.

Patientværdier og – præferencer

Det er arbejdsgruppens vurdering, at de fleste patienter og pårørende vil være interesseret i at medvirke til et grundigt screeningsinterview. Anbefalingen styrker diagnosticeringsprocessen og øger den diagnostiske sikkerhed, og beslutningsgrundlaget for behandlingstiltag, hvilket er i patientens interesse. I nogle tilfælde vil unge patienter være afvisende overfor inddragelse af forældre, men erfaringsmæssigt vil kun ganske få fastholde dette hvis rationalet for inddragelsen er gennemgået med den unge patient.

Rationale for anbefalingen

Udredning af ADHD er kompleks grundet den høje forekomst af komorbiditet, ligesom andre psykiske lidelser eller udviklingsforstyrrelser kan have symptomer der også ses ved ADHD. Dette er baggrunden for at anbefalingens ordlyd er "bør" på trods af anbefalingens styrke.

For at sikre det bedst mulige grundlag for at vurdere om symptomkriterierne i barndommen er opfyldte, er det centralt at inddrage forældre/omsorgspersoner ved udredning af unge.

Bemærkninger og overvejelser

Det brede psykopatologiske screeningsinterview kan inkluderes som en del af en systematisk anamneseoptagelse.

Hvis det vurderes at det brede psykopatologiske screeningsinterview ikke er sufficient, kan det suppleres med et manualiseret semistruktureret diagnostisk interview som K-SADS.

Til 15-17-årige kan DIVA -2 eller DIVA- 5 eventuelt anvendes til at afdække ADHD symptomerne, med inddragelse af forældre/omsorgsperson der har kendt den unge siden barndommen. DIVA-interviewene har den styrke i forhold til de unge patienter, at de har en række spørgsmål som vedrører subtile/alderssvarende symptomer på hyperaktivitet/impulsivitet, og spørger ind til internaliserende symptomer og kompenserende strategier, som ofte kan være mere aktuelle hos de unge (og hos piger). Det bemærkes, at DIVA-interview er et kliniker-administreret semistruktureret interview, hvorfor delvis selvudfyldelse af patient eller pårørende ikke kan anses som valid anvendelse af instrument.

- 5. Der bør laves en somatisk anamnese og undersøgelse. Lægen skal på baggrund af dette vurdere om der er indikation for supplerende undersøgelser. Hvis der for nylig er foretaget en somatisk undersøgelse, og denne vurderes at være tilstrækkelig, kan somatisk undersøgelse undlades i udredningen (D)**

Litteratur og evidensgennemgang

Anbefalingen er baseret på baggrund af konsensus i nationale og internationale retningslinjer (8-12) [5].

Patientværdier og – præferencer

Det er i patienters interesse at få afdækket somatiske lidelser der kan give symptomer der minder om ADHD eller kan forværre ADHD symptomer. Ligeledes at sikre at der ikke er somatiske kontraindikationer for medikamentel behandling.

Rationale for anbefalingen

På baggrund af klinisk erfaring og viden om somatiske lidelser der kan give ADHD lignende symptomer, samt komorbiditet til ADHD benyttes ordlyden "bør". Det er vigtigt at afdække mulige somatiske differentialdiagnoser (som fx nedsat hørelse, epilepsi og stofskiftesygdomme), samt eventuelle andre samtidige somatiske tilstande. Ligeledes skal kardiovaskulær status være afklaret før der ordineres medicin, der kan give kardiovaskulære bivirkninger. Ved somatisk anamnese udspørges om allergier, symptomer fra de forskellige organsystemer, herunder kardiovaskulære symptomer, kroniske sygdomme, hovedtraumer, søvn, medicin og evt.

rusmiddelproblematik, samt konstaterede alvorlige kardiovaskulære lidelser hos patientens nære slægtninge.

Bemærkninger og overvejelser

En somatisk undersøgelse foretaget forud for henvisningen, f.eks. ved egen læge, kan være sufficient hvis den afdækker ovenstående og er lavet for nyligt.

6. Der bør foretages professionel observation i daginstitution ved førskolebørn. I komplekse udredninger af yngre skolebørn kan der foretages professionel observation i skolen (D)

Litteratur og evidensgennemgang

Anbefalingen er baseret på baggrund af konsensus i følgende retningslinjer: Helsedirektoratet 2022, Norge (10) [5] og NKR 2021 Danmark (11) [5].

Patientværdier og – præferencer

Baseret på klinisk erfaring og anerkendt viden øger en observation af barnet i naturligt miljø den diagnostiske sikkerhed, hvilket er vigtigt for familie og barn. Desuden kan en grundig beskrivelse af barnet på tværs af kontekster øge kvalificeringen af hvad der er behov for af behandlingstiltag efter endt diagnostik.

Rationale for anbefalingen

Jo yngre barnet er, des sværere er diagnostikken. Opmærksomhedsvanskeligheder, impulsivitet, højt aktivitetsniveau samt adfærdssymptomer er vanligt i denne aldersgruppe og kan således være en del af en normal udvikling. Endvidere kan ADHD symptomer hos især de mindste børn, være svære at skelne fra andre vanskeligheder (alderssvarende variation, psykosociale belastninger, tilknytningsforstyrrelse, adfærdsførstyrrelser, autismespektrumforstyrrelse mm).

I udredninger der er komplekse, f.eks. ved flere differentialdiagnoser, belastende sociale forhold, uenighed om symptomerne imellem skole og hjem, eller ved vanskeligheder med at få tilstrækkelige aktuelle beskrivelser fra hjem og skole, anbefales også observation i skolen af yngre skolebørn.

En observation i vanligt miljø er således et væsentligt bidrag til at sikre diagnostisk sikkerhed både ifht ADHD og evt komorbiditet. Observationen kan øge kvalificeringen af hvad der er behov for af behandlingstiltag efter endt diagnostik. Dette er årsagen til at ordlyden "bør" benyttes i anbefalingen på trods af anbefalingens styrke.

7. Der bør indhentes oplysninger om barnets/den unges dagligdag i institution/skole (D)

Litteratur og evidensgennemgang

Anbefalingen er baseret på baggrund af konsensus i nationale og internationale retningslinjer (8-12) [5].

Patientværdier og – præferencer

Baseret på solid klinisk erfaring er det vigtigt for patienter og familie, at barnet/den unges funktionsniveau, vanskeligheder og symptomer beskrives på tværs af kontekster således, at der sikres bedst mulig forståelse af barnet. Dette medvirker til bedst mulig sikkerhed i diagnostik både ift. ADHD men også komorbiditet.

Desuden kan en grundig beskrivelse af barnet på tværs af kontekster øge kvalificeringen af hvad der er behov for af behandlingstiltag efter endt diagnostik.

Rationale for anbefalingen

Da ADHD- symptomer kan svinge på tværs af kontekster og dagsform, samt kan have anden genese end ADHD, er det væsentligt at få barnet/den unge beskrevet på så bredt et grundlag som muligt.

Visse forældre kan pga. egne vanskeligheder, belastning, eller blandede og komplekse vanskeligheder hos barnet, have svært ved at beskrive deres barn.

Det er derfor væsentligt, at der udover beskrivelser fra hjem samt informationer fra kliniske undersøgelser, fås oplysninger fra institution/skole. En beskrivelse af barnets funktion i /institution/skole bør indeholde oplysninger om faglig funktion, fremmøde, social funktion ifht både jævnaldrende og lærere, ADHD symptomer, humør, adfærd, samt evt iværksatte støtteforanstaltninger. Dette er årsagen til at ordlyden "bør" benyttes i anbefalingen på trods af styrken.

Bemærkninger og overvejelser

Oplysningerne kan indhentes via institutions- eller skoleobservation, pædagog/lærerinterview eller skoleudtalelse, alt afhængig af barnets alder og skoletilbud, samt sagens samlede kompleksitet.

Visse børn/unge med ADHD viser primært ADHD symptomer i hjemmet, idet de er i stand til at kompensere for deres vanskeligheder i skolen eller ved den børne- og ungdomspsykiatriske undersøgelse.

8. Der kan i udredningen benyttes rating med spørgeskema af sværhedsgraden af ADHD-symptomer, ved forælder- og pædagog eller lærer. For unge > 16 år kan der også benyttes en egen-rating (D)

Litteratur og evidensgennemgang

Anbefalingen er baseret på baggrund af konsensus i nationale og internationale retningslinjer (10-12) [5].

Patientværdier og – præferencer

Spørgeskemaer er en enkel og hurtig måde for forældre og lærere/pædagoger at vurdere sværhedsgraden af barnets/den unges ADHD-symptomer. Forældre vil gerne derefter uddybe informationer fra deres besvarelse af spørgeskemaerne i et grundigere interview.

Rationale for anbefalingen

ADHD kan ikke diagnosticeres udelukkende på basis af information fra spørgeskemaer eller en enkelt observation. Men det kan være et værdifuldt supplement til udredningen at indhente oplysninger til vurdering af den samlede sværhedsgrad af ADHD-symptomerne, og sværhedsgraden af hhv. opmærksomhedsvanskelighederne og vanskelighederne med hyperaktivitet/impulsivitet.

Bemærkninger og overvejelser

Hvis der indhentes både forælder- og lærer/pædagog-ratings af symptomernes sværhedsgrad bidrager disse ratings også i vurderingen af det diagnostiske krav om at barnet/den unge har symptomer i flere forskellige situationer. Der kan også indgå egen-rating fra unge, der selvstændigt kan gennemføre en vurdering af sine egne ADHD-symptomer.

Symptom-ratings fra udredningen kan også fungere som baseline målinger før start af behandling for ADHD og ved at gentage ratings kan disse indgå i vurderingen af effekten af behandlingen.

Der bør anvendes validerede spørgeskemaer og der bør foreligge danske alders- og kønsstandardiserede norm-data på både forælder- og lærer/pædagog ratings. Herhjemme anvendes ofte spørgeskemaet ADHD-RS, som på dansk findes i to udgaver til vurdering af symptomernes sværhedsgrad blandt hhv. førskolebørn og skolebørn og unge, og som er køns- og alders-stratificeret med danske normer (13, 14). Til unges vurdering af sine egne symptomer anvendes ofte ASRS.

9. Ved mistanke om at patientens vanskeligheder delvist kan skyldes indlæringsvanskeligheder, anbefales kognitiv udredning af intellektuelle evner (D)

Litteratur og evidensgennemgang

Anbefalingen er baseret på baggrund af konsensus i følgende retningslinjer: Socialstyrelsen Kundskabsunderlag 2022, Sverige (9) [5], DGKJP, DGPPN & DGSPJ 2018, Tyskland (12) [5]. Den Norske retningslinje (10) [5] anbefaler at man som hovedregel udfører kognitiv testning.

Patientværdier og – præferencer

Det er i patienternes interesse at afklare om nogle af deres vanskeligheder kan skyldes indlæringsvanskeligheder - eller kan skyldes kedsomhed, fordi de understimuleres intellektuelt.

Rationale for anbefalingen

Indlæringsvanskeligheder og generelt nedsat begavelse kan give symptomer der ligner ADHD, og derfor kan en intelligens-testning være med til at sikre korrekt visitation og diagnosticering, og danne grundlag for støtte og behandlingstiltag i skolen.

Patienter med høj begavelse kan udvise symptomer på ADHD fordi de ikke stimuleres tilstrækkeligt i undervisningen.

ADHD kan hindre patienter i at indlære optimalt, trods generel evne til dette.

Bemærkninger og overvejelser

Den strukturerede test-situation kan bidrage med nyttig ekstra information, idet ADHD-symptomer under testningen kan bidrage til at stille diagnosen (men der bør dog være en opmærksomhed på, at ADHD-symptomer ikke nødvendigvis optræder).

Ved henvisning fra PPR er det hensigtsmæssigt at det intellektuelle niveau er vurderet.

10. Som en del af udredningen skal der foretages vurdering af funktionsniveau (D)

Litteratur og evidensgennemgang

Anbefalingen er baseret på baggrund af konsensus i nationale og internationale retningslinje (8-11) [5].

Patientværdier og – præferencer

For patienter og deres pårørende vurderes det at være vigtigt at barnets/ den unges daglige funktionsniveau undersøges, så der sikres bedst mulig forståelse af barnet/den unge, samt skabes bedst mulige sikkerhed for korrekt diagnostik, støtte og behandling.

Rationale for anbefalingen

ADHD er en neuropsychologisk forstyrrelse, som påvirker barnets funktion i forskellige kontekster, blandt andet i skolen, hjemmet og ved fritidsaktiviteter. Kortlægning af barnets funktionsniveau er en del af grundlaget for korrekt diagnosticering og øger kvalificeringen af hvad der er behov for af støtte og behandlingstiltag efter endt diagnostik. Dette er årsagen til at ordlyden ”skal” benyttes i anbefalingen på trods af styrken D.

En beskrivelse af barnets funktion bør indeholde oplysninger om faglig funktion i institution/skole, social funktion i hjemmet, ved fritidsaktiviteter og sammen med jævnaldrende.

Bemærkninger og overvejelser

Til rating af funktionsniveau kan der fx anvendes skalaerne C-GAS, GAPD eller GAF, som med fordel kan suppleres med en beskrivelse af barnets/den unges funktion.

11. Der kan foretages supplerende undersøgelser og observationer i udredningen af ADHD med henblik på at sikre at der er tilstrækkeligt grundlag til at kunne diagnosticere (D). Herunder kan en computerbaseret opmærksomhedstest benyttes som supplerende undersøgelse men denne er ikke i sig selv diagnostisk (B)

Litteratur og evidensgennemgang

Anbefalingen er baseret på baggrund af konsensus i nationale og internationale retningslinjer (8-11) [5].

Vedr. computerbaseret opmærksomhedstest:

Flere internationale retningslinjer (9, 10) [5] angiver, at computerbaserede opmærksomhedstests som fx TOVA, Qb-Test og CPT har begrænset diagnostisk værdi, idet resultatet af disse tests ikke er tilstrækkeligt præcist, men at de i nogle tilfælde kan bidrage til en helhedsvurdering. Herudover beskrives den strukturerede test-situation at kunne bidrage med nyttig ekstra information, idet ADHD-symptomer under testningen kan bidrage til at stille diagnosen, men der bør dog være en opmærksomhed på, at ADHD-symptomer ikke nødvendigvis optræder (10, 12) [5]. Ved litteratursøgning efter systematiske reviews samt metaanalyser publiceret senere end ovenstående retningslinjer bekræftes ovenstående, herunder at Qb-Tests (15) [2a] og CPT-3 (16) [2a] ikke er tilstrækkeligt præcise til at kunne bruges diagnostisk som eneste redskab.

Se i øvrigt side 17, litteraturgennemgang.

Patientværdier og – præferencer

Det er vigtigt for patienter og deres forældre at der foreligger tilstrækkelige oplysninger og observationer der kan danne grundlag for diagnostik. Anbefalingen forventes at bidrage til en mere sikker og ensartet diagnosticeringsproces, hvilket i høj grad er i patienternes interesse.

Rationale for anbefalingen

Klinikeren skal sikre sig at der er tilstrækkeligt grundlag til at kunne diagnosticere. Med henblik på dette kan udredningen suppleres med aktiviteter hvor symptomer vil kunne observeres eller barnets/den unges synspunkt inddrages. Dette kan være ved samtale, leg, observation i naturligt miljø, eller ved computerbaserede opmærksomhedstests. Vedr. sidstnævnte kan den strukturerede test-situation bidrage med ekstra information, idet ADHD-symptomer under testningen kan bidrage til at stille diagnosen, men der bør dog være en opmærksomhed på, at ADHD-symptomer ikke nødvendigvis optræder.

Bemærkninger og overvejelser

Se ovenfor.

4. Referencer

1. Dalsgaard S, Thorsteinsson E, Trabjerg BB, Schullehner J, Plana-Ripoll O, Brikell I, et al. Incidence Rates and Cumulative Incidences of the Full Spectrum of Diagnosed Mental Disorders in Childhood and Adolescence. *JAMA Psychiatry*. 2020;77(2):155-64.
2. ZERO TO THREE. DC: 0-5: Diagnostic Classification of Mental Health and Developmental Disorders of Infancy and Early Childhood. Washington DC; 2021.
3. Kildegaard H, Wesselhoeft R, Lund LC, Bliddal M. Post-pandemic trends in psychotropic medication use in Danish children, adolescents, and young adults. *Acta Psychiatr Scand*. 2024;150(3):174-7.
4. Reale L, Bartoli B, Cartabia M, Zanetti M, Costantino MA, Canevini MP, et al. Comorbidity prevalence and treatment outcome in children and adolescents with ADHD. *Eur Child Adolesc Psychiatry*. 2017;26(12):1443-57.
5. Inderugs- og Sundhedsministeriet. Vejledning om medikamentel behandling af børn og unge med psykiske lidelser 09/07/2019 [Available from: <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2019/9733>].
6. WHO. The ICD-10 classification of mental and behavioural disorders: clinical descriptions and diagnostic guidelines. 1992.
7. Sundhedsdatastyrelsen. Om ICD-11 2024 [updated 06.06.2023. Available from: https://sundhedsdatastyrelsen.dk/da/icd_11/om_icd11].
8. National Institute for Health and Care Excellence. NICE guideline: Attention deficit hyperactivity disorder: diagnosis and management. 2018 14 March 2018.
9. Socialstyrelsen. Nationella riktlinjer för vård och stöd vid adhd och autism. 2022.
10. Helsedirektoratet. Nasjonal faglig retningslinje: ADHD. 2016 29.02.2016.
11. Sundhedsstyrelsen. National klinisk retningslinje for udredning og behandling af ADHD hos børn og unge. 2021.
12. Banaschewski T, Hohmann S, Millenet S. Langfassung der interdisziplinären evidenz- und konsensbasierten (S3) Leitlinie „Aufmerksamkeitsdefizit- / Hyperaktivitätsstörung (ADHS) im Kindes-, Jugendund Erwachsenenalter“. 2018.
13. Poulsen LJ, S. Lykke Dalsgaard, S., Bilenberg N. Dansk standardisering af attention deficit/hyperactivity disorder-ratingskalaen. *Ugeskr Laeger*. 2009(171/18).
14. Alexandre JL, Lange AM, Bilenberg N, Gorrissen AM, Soby N, Lambek R. The ADHD rating scale-IV preschool version: Factor structure, reliability, validity, and standardisation in a Danish community sample. *Res Dev Disabil*. 2018;78:125-35.
15. Bellato A, Hall CL, Groom MJ, Simonoff E, Thapar A, Hollis C, et al. Practitioner Review: Clinical utility of the QbTest for the assessment and diagnosis of attention-deficit/hyperactivity disorder - a systematic review and meta-analysis. *J Child Psychol Psychiatry*. 2024;65(6):845-61.
16. Callan PD, Swanberg S, Weber SK, Eidnes K, Pope TM, Shepler D. Diagnostic Utility of Conners Continuous Performance Test-3 for Attention Deficit/Hyperactivity Disorder: A Systematic Review. *J Atten Disord*. 2024;28(6):992-1007.

5. Metode

Litteratursøgning

Litteratursøgningen til denne kliniske retningslinje er foretaget i perioden 24. januar 2024 - 5. marts 2024. Der er foretaget to systematiske litteratursøgninger: 1) En søgning efter kliniske retningslinjer fra 2018 til 24. januar 2024 og 2) En søgning efter sekundærlitteratur (systematiske reviews og metaanalyser) om opmærksomhedstests fra 2014 til 5. marts 2024, da dette emne ikke blev belyst tilstrækkeligt i de fremsøgte retningslinjer. Søgestrategier fremgår af bilag 1. Søgeprotokollerne er tilgængelige ved kontakt til Retningslinjesekretariatet på rkkp.retningslinjesekretariatet@rm.dk.

Søgningen efter sekundær litteratur resulterede i et samlet antal hits på 38, heraf 7 dubletter. Hver artikel blev vurderet i forhold til in- og eksklusionskriterier af to personer fra arbejdsgruppen, og ved uenighed blev artiklen vurderet af en tredje. Kun to systematiske reviews kunne inkluderes, se prisma-diagram i bilag 3.

Litteraturgennemgang

Litteraturen er gennemgået af arbejdsgruppen. De to systematiske reviews er kvalitetsvurderet ved hjælp fra retningslinjesekretariatet ved hjælp af AMSTAR 2 tjeklisten, og de blev begge vurderet til moderat kvalitet ifølge AMSTAR 2-kriterierne. Evidensniveau og styrke af de to systematiske reviews blev efterfølgende vurderet til hhv. 2a og B for begge, dog med høj risiko for bias for det ene review (16) [2a]. Begge reviews inkluderer studier, som opfylder vores inklusionskriterier, men også studier, som falder uden for vores emne, fx studier af voksne, hvorfor arbejdsgruppen både har vurderet de pågældende reviews samlede konklusioner, men også metaanalyser vedr. børn og unge.

I det systematiske review vedr. Qb-Tests (15) [2a] indgår seks studier med i alt 1071 børn og unge, samt et studie med både unge og voksne, i alt 142 personer. I tilgængelige data fra studierne opgives sensitivitet og specificitet for Qb-Tests til at være hhv. 0,62 og 0,68 for førskolebørn og børn og hhv. 0,67 og 0,70 for unge og voksne. Samlet konkluder Bellato et al, at Qb-Tests ikke er tilstrækkelig præcise som det eneste redskab til screening eller diagnosticering, men kan bidrage til udredningen og afkorte udredningstiden.

I det systematiske review vedr. CPT-3 (16) [2a] indgår fem studier med børn og unge, men kun ét studie undersøgte, hvorvidt CPT-3 kan differentiere mellem ADHD og ikke-ADHD. Samlet vurderer Callan et al, at CPT-3 som eneste diagnostiske værktøj er en svag prædiktør for ADHD.

Formulering af anbefalinger

Forfattergruppen har mødtes jævnligt, fysisk og online, hvor evidensen og udkast til anbefalinger er blevet drøftet. Anbefalingerne er formuleret i fællesskab af forfattergruppen og diskuteret på DMPG-ADHD møde i efteråret 2024, hvor der blev opnået endelig enighed om anbefalingerne.

Anbefalingerne er formuleret ud fra styrken af den tilgrundliggende evidens, samt national og international konsensus baseret på solide kliniske erfaringer. På baggrund af dette er anbefalingerne opjusteret, og der er benyttet formuleringer som "bør" og "skal" på trods af evidens niveau D. iht. Oxford-kriterierne. Baggrunden for dette er beskrevet under rationale for anbefalingerne

Interessentinvolvering

ADHD-foreningen har været repræsenteret i udarbejdelsen af denne retningslinje, ved formand Trish Nymark.

Høring

Den kliniske retningslinje var i offentlig høring i efteråret 2024. For høringsbrev og oversigt over høringspartnere kontakt da venligst Retningslinjesekretariatet på rkkp.retningslinjesekretariatet@rm.dk. Efter endt høring gennemgik forfattergruppen alle høringssvar, justerede retningslinjen hvor det blev vurderet relevant og sendte til endelig organisatorisk godkendelse i Lægedirektør Forum.

Godkendelse

Faglig godkendelse:

DMPG'en godkender det faglige indhold i retningslinjen og beslutter processen i den eksterne høring. Lægedirektør Forum godkender herefter retningslinjen, for at vurdere implementeringsmuligheder – og udfordringer. Ikke som en kontrolmekanisme, men som en måde at sikre økonomisk og organisatorisk opbakning til retningslinjerne, og dermed understøtte succesfuld implementering i praksis.

Retningslinjen er fagligt godkendt den 28. januar 2025.

Administrativ godkendelse:

Retningslinjen er administrativt godkendt af Retningslinjesekretariatet den 10. februar 2025.

Anbefalinger, der udløser betydelig merudgift

Anbefalingerne udløser ikke betydelig merudgift.

Forfattere og habilitet

- Tine Houmann, Børne- og ungdomspsykiatri, Overlæge, Region Hovedstaden Psykiatri
- Shelagh Powel, Børne og ungdomspsykiatri, Overlæge, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling Aarhus Universitetshospital
- Erica Ydedahl-Jensen, Børne- og ungdomspsykiatri, Afdelingslæge, Region Hovedstadens Psykiatri
- Faizeh Fomashi, Børne- og ungdomspsykiatri, Specialpsykolog, Region Sjælland
- Søren Dalsgaard, Børne- og ungdomspsykiatri, professor, overlæge, ph.d., Region Hovedstaden Psykiatri (ingen interessekonflikter)
- Trish Nymark, Patientforeningsrepræsentant, ADHD-foreningen
- Vibeke Høg Bille, praktiserende Børne- og Ungdomspsykiater med ydernummer, Region Hovedstaden.

Samlet vurdering af habilitet for forfattergruppen: Ingen interessekonflikter

For detaljerede samarbejdsrelationer henvises til deklaration via Lægemiddelstyrelsens hjemmeside:
<https://laegemiddelstyrelsen.dk/da/godkendelse/sundhedspersoners-tilknytning-til-virksomheder/lister-over-tilknytning-til-virksomheder/apotekere,-laeger,-sygeplejersker-og-tandlaeger>

Plan for opdatering

Revision af retningslinjen er planlagt til den 1. oktober 2027, og endvidere ved indførelse af ICD-11 diagnoseklassifikationssystemet i Danmark.

Version af retningslinjeskabelon

Retningslinjen er udarbejdet i version 1.0 af skabelonen.

6. Monitorering

Udvikling af kvaliteten på dette område understøttes af viden fra ADHD-databasen i regi af Sundhedsvæsenets Kvalitetsinstitut, idet indikatorerne i databasen skal belyse relevante kliniske retningslinjer.

Den kliniske kvalitetsdatabases styregruppe har mandatet til at beslutte databasens indikatorsæt, herunder hvilke specifikke processer og resultater der monitoreres i databasen.

Anbefalingerne 4. (systematisk bredt psykopatologisk screeningsinterview), 5. (somatisk anamnese og undersøgelse) og 6. (professionel observation i daginstitution af førskolebørn og af yngre skolebørn i komplekse udredninger) monitoreres i ADHD databasen.

7. Bilag

Bilag 1 – Søgestrategi

Guidelinesøgning

Den systematiske søgning efter kliniske retningslinjer/guidelines blev foretaget i følgende informationskilder: Guidelines International Network (G-I-N), NICE (UK), Scottish Intercollegiate Guidelines Network (SIGN), American Psychiatric Association (APA), The Royal Australian and New Zealand College of Psychiatrists (RANZCP), Dansk Psykiatrisk Selskab, SBU (Sverige), Socialstyrelsen (Sverige), Helsedirektoratet (Norge), Sundhedsstyrelsen, ADHD Institute, AWMF-online, CDC (USA), APSARD (USA), NIH (USA), AHRQ (USA), AMC joula (Canada), Canadian Task Force on Preventive Health Care samt databaserne Pubmed og PsycInfo.

Systematiske reviews og meta-analyser søgningen

Den systematiske søgning efter systematiske reviews og meta-analyser om computerbaseret opmærksomhedstest blev foretaget i følgende databaser: PubMed, Embase, Cinahl, PsycInfo og Cochrane.

PubMed (antal hits=10)

((“ADHD”[Title/Abstract] OR “Attention Deficit Disorder with Hyperactivity”[Title/Abstract] OR “Hyperkinetic disorder”[Title/Abstract] OR “ADD”[Title/Abstract]) AND (“CCPT”[Title/Abstract] OR “CPT-3”[Title/Abstract] OR “QbTest”[Title/Abstract] OR “TOVA”[Title/Abstract] OR “TEACH”[Title/Abstract])) AND ((meta-analysis[Filter] OR systematicreview[Filter]) AND (22ochra[Filter] OR 22ochran[Filter] OR german[Filter] OR 22ochrane22[Filter] OR 22ochran[Filter]))

Embase (antal hits=13)

(adhd:ab,ti OR ‘attention deficit disorder with hyperactivity’:ab,ti OR ‘hyperkinetic disorder’:ab,ti OR add:ab,ti) AND (‘computerized continuous performance test’:ab,ti OR ccpt:ab,ti OR ‘cpt 3’:ab,ti OR qbtest:ab,ti OR tova:ab,ti OR teach:ab,ti) AND ([22ochrane review]/lim OR [systematic review]/lim OR [meta analysis]/lim) AND [2014-2024]/py

Cinahl (antal hits=6)

AB (ADHD OR “Attention Deficit Disorder with Hyperactivity” OR “Hyperkinetic disorder” OR ADD) AND AB (“Computerized continuous performance test” OR CCPT OR CPT-3 OR QbTest OR TOVA OR TEACH)

Limiters – Publication Date: 20140101-20241231; Publication Type: Meta Analysis, Systematic Review; Language: Danish, English, German, Norwegian, Swedish

PsycInfo (antal hits=6)

AB (ADHD OR “Attention Deficit Disorder with Hyperactivity” OR “Hyperkinetic disorder” OR ADD) AND AB (“Computerized continuous performance test” OR CCPT OR CPT-3 OR QbTest OR TOVA OR TEACH) AND TI (

“systematic review” or “meta analysis”)

Limiters – Publication Date: 20140101-20241231; Language: Danish, English, German, Norwegian, Swedish

Cochrane (antal hits=3)

ADHD OR “Attention Deficit Disorder with Hyperactivity” OR “Hyperkinetic disorder” OR ADD in Title Abstract Keyword AND “Computerized continuous performance test” OR CCPT OR CPT-3 OR QbTest OR TOVA OR TEACH in Title Abstract Keyword – with Cochrane Library publication date Between Jan 2014 and Jan 2024, in Cochrane Reviews (Word variations have been searched)

Bilag 2 – ICD-11 kriterierne for ADHD

6A05 Opmærksomheds- og hyperaktivitetsforstyrrelse (Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD))

Væsentlige (nødvendige) karakteristika:

- Et vedvarende mønster (dvs i mindst 6 måneder) af uopmærksomhedssymptomer og/eller en kombination af hyperaktivitets- og impulsivitetssymptomer, der er udenfor den forventede variation for alder og kognitivt udviklingsniveau. Symptomerne varierer med kronologisk alder og tilstandens sværhedsgrad.

Uopmærksomhed

- Uopmærksomhedssymptomer, der er vedvarende og tilstrækkeligt svære til, at de har en direkte negativ indvirkning på uddannelse, beskæftigelse eller socialt funktionsniveau. Symptomerne er typisk fra følgende grupperinger:
- Vanskeligheder med at fastholde opmærksomheden ved opgaver, der ikke har et højt niveau af stimuli eller belønning, eller som kræver vedvarende mental præstation; mangelfuld opmærksomhed på detaljer; laver skodesløse fejl i opgaver i børnehave/skole/uddannelse eller på arbejde; færdiggør ikke opgaver.
- Distraheres let af udefrakommende stimuli eller af tanker, der ikke er relateret til den igangværende aktivitet; synes ofte ikke at høre efter, når der tales direkte til vedkommende; synes ofte at dagdrømme eller at have tankerne andetsteds.
- Mister ting; er glemsom i dagligdagsaktiviteter; husker ikke at færdiggøre dagligdagens opgaver eller aktiviteter; problemer med at planlægge, håndtere og organisere skolearbejde, opgaver og andre aktiviteter.

Note: Uopmærksomhed ses måske ikke tydeligt, når personen er optaget af aktiviteter, der er intenst stimulerende og hyppigt belønnende.

Hyperaktivitet-impulsivitet

Hyperaktivitets- og impulsivitetssymptomer, der er vedvarende og tilstrækkeligt svære til, at de har en direkte negativ indvirkning på uddannelse, beskæftigelse eller socialt funktionsniveau. Symptomerne er typisk mest udtalte i strukturerede situationer, der kræver selvkontrol af adfærd.

Symptomerne er typisk fra følgende grupperinger:

- Udtalt motorisk aktivitet; forlader sin plads i situationer, hvor det forventes, at man sidder stille; løber ofte rundt; har svært ved at sidde stille uden at pille ved noget (yngre børn); følelse af fysisk rastløshed, en følelse af ubehag ved at være eller sidde stille (unge og voksne).
- Svært ved at indgå i aktiviteter på en stille måde; taler for meget.
- Buser ud med svar i skolen, impulsive kommentarer på arbejdet; har vanskeligt ved at vente på tur i samtaler, spil eller andre aktiviteter; afbryder eller trænger sig på i andres samtaler, spil eller lege.
- Tendens til at handle på pludselige stimuli uden overvejelse eller omtanke for risici eller konsekvenser (fx handlinger med risiko for fysisk skade; impulsive beslutninger; skodesløs kørsel).
- Der skal være betydelige uopmærksomhedssymptomer og/eller hyperaktivitets- og impulsivitetssymptomer før 12-årsalderen, selv om nogle først kommer til klinisk vurdering af udfordringerne senere i ungdommen eller voksenlivet, når de ydre krav overstiger personens kapacitet til at kompensere.

- Uopmærksomhed og/eller hyperaktivitet-impulsivitet skal være til stede på tværs af flere sammenhænge (fx hjemme, skole, arbejde, med venner eller familie), men symptomerne vil sandsynligvis variere afhængig af rammer og krav.
- Symptomerne er ikke bedre forklaret ved anden psykisk lidelse (fx "Angst eller Frygtrelaterede tilstande" eller "Neurokognitiv Lidelse såsom Delir").
- Symptomerne skyldes ikke påvirkning af stoffer (fx kokain) eller medicin (fx bronkodilatorer, substitutionsbehandling ved stofskiftesygdom) på centralnervesystemet, inklusive abstinenssymptomer, og er ikke forårsaget af Sygdomme i Nervesystemet.

Specifikationer til beskrivelse af fremtrædende kliniske karakteristika:

De aktuelle kliniske karakteristika bør beskrives ved at anvende en af følgende specificationsmuligheder, der bidrager til at angive den primære grund til den aktuelle henvisning eller indsats. Fremtrædende symptomer henviser til tilstedeværelsen af adskillige symptomer på enten uopmærksomhed eller hyperaktivitet/impulsivitet med få eller ingen symptomer på den anden type.

6A05.0 "Opmærksomheds- og hyperaktivitetsforstyrrelse (ADHD)", symptombillede overvejende med uopmærksomhed"

- Alle diagnostiske kriterier for "Opmærksomheds- og hyperaktivitetsforstyrrelse (ADHD)" er opfyldt, og der er overvejende symptomer på uopmærksomhed.

6A05.1 "Opmærksomheds- og hyperaktivitetsforstyrrelse (ADHD)", symptombillede overvejende med hyperaktivitet-impulsivitet

- Alle diagnostiske kriterier for "Opmærksomheds- og hyperaktivitetsforstyrrelse (ADHD)" er opfyldte, og der er overvejende symptomer på hyperaktivitet/impulsivitet.

6A05.2 "Opmærksomheds- og hyperaktivitetsforstyrrelse (ADHD)", kombineret symptombillede

- Alle diagnostiske kriterier for "Opmærksomheds- og hyperaktivitetsforstyrrelse (ADHD)" er opfyldte, og både symptomer på hyperaktivitet-impulsivitet og uopmærksomhed er klinisk betydningsfulde i symptombilledet, hvor ingen af de to er tydeligt dominerende.

6A05.Y "Opmærksomheds- og hyperaktivitetsforstyrrelse (ADHD)", andet specificeret symptombillede*

6A05.Z "Opmærksomheds- og hyperaktivitetsforstyrrelse (ADHD)", uspecificeret symptombillede

Bilag 3 – PRISMA diagram

